

Zelfde IJssel andere aanpak

foto: freddy schinkel

Risico bij hoogwater

De kans op hoogwater en de risico's die dit met zich meebrengt, verschillen per stad. Bij Deventer zit er een bocht in de IJssel waardoor bij zware regenval snel opstuwung van het water in de rivier ontstaat. Hierdoor heeft Deventer relatief vaak te maken met hoogwater, zonder dat dit direct tot gevolg heeft dat De Welle onderloopt. Hierbij staan vooral de uiterwaarden aan de kant van De Hoven en het Lage Wellepad onder water.

De Hanzesteden Kampen en Deventer liggen allebei aan de IJssel. Toch is de aanpak bij hoogwater per stad verschillend. Een gesprek met de verantwoordelijken van de beide gemeenten en het waterschap. Hoe ziet de waterkering in Deventer eruit en hebben ze daar ook een Hoogwaterbrigade?

Wanneer de waterstand bij Lobith boven de veertien meter stijgt, wordt het spannend op verschillende plaatsen langs de IJssel. Rijkswaterstaat geeft dan een 'hoogwateralarm' af. Zowel in Kampen als Deventer treedt een speciaal scenario in werking met als doel het hoge water het hoofd te bieden. Gemeenten en waterschap werken hierbij nauw met elkaar samen.

Droge voeten in Deventer

Het is hoogwater en langzaam stroomt de IJssel over de klinkers van De Welle, het

stuk kade langs het oudste, middeleeuwse deel van Hanzestad Deventer. De Welle loopt relatief snel onder, veel sneller dan de IJsselkade en De la Sablonièrekade in Kampen. De brandweer, politie, burgemeester en wethouders van Deventer zijn dan allang gealarmeerd. "Dat doen we al bij een hoogte van vier meter. Op zich is er dan nog niks aan de hand, maar natuurlijk wil het bestuur voortijdig geïnformeerd worden, nog voor er vragen komen van de pers", vertelt Jan Kloet Overbeek. Hij is als clustermanager bij de

gemeente Deventer de verantwoordelijke man bij hoogwater. Net als in Kampen, loopt ook in Deventer de waterkering door de stad tussen de huizen. In Kampen op enkele plaatsen zelfs door de huizen heen. In Deventer gaat het om een veel kleiner gebied. "In De Welle zit een badkuijpe van zo'n 300 meter", aldus Jan Kloet Overbeek. "De woningen in dit gebied en café De Tobbe bevinden zich buitendijks, dus buiten de kering. Wat niet wil zeggen dat de gemeente de mensen in de kou laat staan! Wanneer fase 1, de onderloop-

In Kampen is de IJssel veel breder. Hierdoor staat het hoogwater minder vaak op de IJsselkade in Kampen dan op De Welle in Deventer. Toch is de situatie hier zeker niet zonder risico's! In Kampen kan het gevaar namelijk van twee kanten komen. Dit gebeurt als aan de ene kant de IJssel grote hoeveelheden regenwater afvoert en aan de andere kant een Noordwester storm het water in het IJsselmeer tot grote hoogte opstuwt in de richting van het Zwarte Meer. Dit kan in Kampen maar liefst twee meter schelen in de waterstand. Het IJsselwater kan hierdoor niet wegstromen, waardoor een extra riskante situatie ontstaat.

Inhoud

- 2 Zelfde IJssel andere aanpak
- 3 Zonder communicatie is het einde oefening
- 4 Kampen IJsselstreek
- 4 Oefeningen op 16 en 17 september

fase van kracht is, komt de gemeente in actie. Sommige panden in het buitendijkse deel van De Welle zijn voorzien van U-profielen langs de deuren en de onderste ramen. De bewoners van deze panden schuiven hier zelf schotten in en kitten het geheel dicht. Waar nodig biedt de gemeente hulp met het verzwaren van de constructies met behulp van zandzakken. "Omdat het om zo'n klein gebied gaat, kunnen we dit prima zelf af. Eventueel schakelen we voor deze werkzaamheden onze huisaannemer in. Maar we hebben geen leger vrijwilligers nodig, zoals de Hoogwaterbrigade in Kampen."

Het waterschap in actie

Bij hoogwater in Deventer hebben gemeente en waterschap ieder hun eigen taken. "Het waterschap is verantwoordelijk voor droge voeten in het gebied áchter de waterkering", zegt Jan Put, hoofd van de afdeling uitvoering waterbeheer bij Waterschap Groot Salland. "Als het water nog verder stijgt, komt het waterschap in actie om de drie openingen in de waterkering af te sluiten. Het gaat om doorgangen voor

Wanneer het water tot kritische hoogte stijgt, is er in Kampen meer werk aan de winkel. De waterkering, die voor het grootste deel uit de oude stadsmuur bestaat, is hier maar liefst twee kilometer lang en heeft veel weg van een gatenkaas. Er zijn tal van uitsparingen voor straten, stegen en pleinen die bij naderend hoogwater tijdig moeten worden gedicht. Hier kan het waterschap niet zonder de Hoogwaterbrigade, een team vrijwilligers dat bij nacht en ontij klaar staat om de stad en haar bewoners te wapenen tegen het natte gevaar. "De groep mensen die zich betrokken voelt bij wateroverlast, wordt steeds groter. Mond-tot-mondreclame trekt veel vrijwilligers en daar zijn we erg blij mee. In ons gebied zijn die hard nodig als het menens wordt," aldus Jan van den Berg, adviseur infrastructuur riolering en water bij de gemeente Kampen.

Oefenen

In zowel Kampen als Deventer wordt regelmatig getraind om een noodsituatie het hoofd te kunnen bieden. De Deventenaren kiezen hiervoor

vóór de start van het hoogwaterseizoen. De oefening is hier verdeeld over twee dagen. Jan van den Berg: "De Hoogwaterbrigade oefent met het sluiten van de kering in twee etappes. Dat is een bewuste keuze. Zo hoeven wij niet de hele kade af te sluiten voor het verkeer. Want dit deel heeft een belangrijke doorstroombaanfunctie".

Andere mentaliteit

Bewoners van Deventer beleven hoogwater anders dan in Kampen. "Hoogwater leeft echt in Kampen. Het komt minder vaak voor dan in Deventer, maar als het gebeurt, lopen veel mensen even langs de IJssel om te kijken. "Het is dan het gesprek van de dag", aldus Jan van den Berg. "De uiterwaarden bij het Worplantsoen lopen zo vaak onder, dat vooral oudere bewoners zich er niet zo druk over maken. Het hoort erbij", reageert Jan Kloet Overbeeke. Toch ziet hij ook een mentaliteitsverandering in zijn stad: "Nieuwe bewoners schrikken wel van hoogwater. Daar komt bij dat burgers steeds mondiger worden. Zij stellen kritische vragen over hun veiligheid. En terecht. Het is van levensbelang dat gemeente en waterschap dat goed geregeld hebben."

verkeer en voetgangers. We gebruiken hiervoor schotten en zandzakken. De gemeente zorgt voor de omleiding van het verkeer. Belangrijk, want dan kunnen wij probleemloos aan de slag met het dichten van de waterkering."

een speciaal moment: de jaarlijkse intocht van Sinterklaas. "Dat is geen toeval, want De Welle is dan toch afgesloten voor alle verkeer. Zodat het waterschap volop ruimte heeft voor het oprichten van de keringselementen in de straat", vertelt Jan Kloet Overbeeke. Ook de jaarlijkse oefening van de Hoogwaterbrigade in Kampen vindt in het najaar plaats: in september – ruim

Kampen en het wassende water

Aanpassingen in de vergoeding

- de vergoeding voor een instructie / oefening / cursus te verhogen van: € 48,00 naar €51,00
- de vergoeding bij daadwerkelijke inzet p/uur te verhogen van: € 27,50 naar € 29,00

Aanpassen maximale leeftijdsgrens

- de maximale leeftijdsgrens voor sluitmedewerkers te verhogen van 65 jaar naar 68 jaar
- de maximale leeftijdsgrens voor teamleiders te verhogen van 65 jaar naar 70 jaar

Foto boven: vlnr Jan Kloet Overbeeke (gemeente deventer) Jan v.d Berg (gemeente kampen) Jan Put (WGS)

Uitgelicht de waterkering

De waterkeringen in Deventer en Kampen verschillen niet alleen in lengte van elkaar. In beide steden bevinden zich woningen buiten de kering.

In Kampen gaat het om een gebied van zo'n 2 kilometer lengte; in Deventer ruim 300 meter. Om de kans op natte voeten voor deze bewoners te verkleinen, is in Deventer De Welle iets opgehoogd. "De ophoging is beperkt gebleven, omdat we het zicht op de stad vanaf de IJssel niet teveel geweld wilden aandoen," zegt Jan Kloet Overbeeke. "De Welle heeft nog steeds een beetje de vorm van een

badkuip en die loopt nu eenmaal vol. Zodra het water in de IJssel wat gezakt is, pompen we het direct weer de rivier in."

Jan van den Berg: "Ook in Kampen wilden we het aanzicht van het historische stadsfront niet verstoren. Daarom heeft men destijds besloten om de oude stadsmuur te restaureren, zodat deze weer de taak van waterkering kreeg. De hoogte bedraagt minimaal 3,80 meter boven NAP; op sommige plaatsen zelfs 4,30 meter boven NAP. Momenteel vormt de middeleeuwse stadsmuur een belangrijk onderdeel van het beschermde stadsgezicht."

Oefeningen hoogwaterbrigade 2008

- Op **dinsdag 16 september** van 19.00 uur tot ca. 23.00 uur oefent de Hoogwaterbrigade tussen de Stadsbrug en de Buitenhaven.
- Op **woensdag 17 september** van 19.00 uur tot ca. 23.00 uur oefent de Hoogwaterbrigade tussen de Bovenhavenstraat en de Stadsbrug.

Kampen IJsselsterk

De rivier de IJssel heeft een belangrijke functie voor de gemeente Kampen. Niet alleen zorgt de IJssel voor een prachtig stadsaanzicht en verbindt deze rivier de zeven kernen die de gemeente rijk is, ook zorgt het water voor veel recreatiemogelijkheden. Het water laat zich echter niet in zijn vrijheid beperken en kan voor ons een bedreiging vormen. Om de gemeente te beschermen tegen hoogwater is in samenwerking met Waterschap Groot Salland een dijkversterkingsplan ontwikkeld, namelijk Waterkering Kampen-Midden.

De sluiting van de waterkering bij hoog IJsselwater is een verantwoordelijkheid van het waterschap. Voor de uitvoering hiervan is een Hoogwater-brigade gevormd. Deze Hoogwater-brigade wordt gevormd door 200 vrijwilligers uit onze gemeente. Zij zorgen ervoor dat de waterkering daadwerkelijk wordt gesloten als de omstandigheden dat vereisen. Tijdens het sluiten van de waterkering heeft de gemeente een rol in het uitvoerend team van het waterschap. Deze vijf ambtenaren zullen

de middelen inzetten ten behoeve van de verkeerscirculatie. Als gemeente weten wij dat u ongemak zult ondervinden als de waterkering opgezet wordt, want ook u wordt gevraagd om passende maatregelen te treffen om de stad en het achterliggende polderland te beschermen. Daarbij is communicatie een onmisbaar aspect. Bij oefeningen wordt u door middel van een huis-aan-huis nieuwsbrief en via weekblad de Brug op de hoogte gebracht. In geval van hoogwater wordt u tijdig door ons geïnformeerd, o.a. door de Communicator (alarmingcomputer) en de gebruikelijke media.

Heeft u vragen dan kunt u contact opnemen met onze ambtenaar rampenbestrijding Janet Scholten, telefoonnummer (038) 4778446 e-mailadres: janet.scholten@kampen.nl.

Meer informatie over 'hoogwater' kunt u binnenkort raadplegen op onze gemeentelijke website www.kampen.nl.

Edwin Venema over het belang van de portofoon:

“Zonder communicatie is het einde oefening”

Ewin Venema demonstreert de juiste houding met de portofoon.

Venema Communicatie uit Gieten verzorgt voor Waterschap Groot Salland de communicatie tijdens oefeningen. En het bedrijf staat natuurlijk ook klaar voor echte crisissituaties. Hoewel dit het tijdperk is van de mobiele telefoon, blijft in de communicatie een centrale rol weggelegd voor de portofoon. Edwin Venema, directeur van Venema Communicatie legt graag uit hoe de portofoon het best gebruikt kan worden.

Tijdens crisissituaties is een goede communicatie binnen het dijkleger van levensbelang. Venema Communicatie heeft daarom 26 communicatiewagens gereed staan, die in korte tijd kunnen uitrukken naar vooraf bepaalde locaties langs IJssel en Vecht. Deze wagens met hun lange zendmasten vormen in elk dijkvak de basispost van waaruit de commandant de communicatie onderhoudt met de dijkwachten ‘in het veld’.

Edwin Venema: “Je zou verwachten dat

communicatie tegenwoordig via de mobiele telefoon verloopt. Dat blijkt bij crisissituaties echter een kwetsbaar middel. Je hebt in het buitengebied lang niet overal bereik. En het netwerk kan uitvallen of juist overbelast raken zoals we toen met de sneeuwoverlast hebben meegemaakt omdat bij een noodsituatie iedereen elkaar gaat bellen.”

Eenvoudig

Ook de eenvoudige bediening van de portofoon is een voordeel als je in extreme omstandigheden moet werken. Er zitten maar twee knoppen op. “In een vliegende storm bij ijskou is dat makkelijker te bedienen, dan die kleine toetsen van een mobieltje. Bij een portofoon is alles gereed. Je hebt een directe verbinding en kunt meteen praten zonder een nummer te hoeven kiezen.”

Zo maak je gebruik van de portofoon

Elk dijkvak krijgt een eigen kanaal toegewezen, omdat te voorkomen dat men elkaars communicatie verstoort. De portofoons worden uitgereikt in de juiste stand van het communicatiekanaal. Draai dus niet aan de knoppen.

Bij spreken:

- Houd de portofoon rechtstandig met de antenne naar boven op een afstand van zo'n 30 centimeter voor de mond. Dus niet pal voor de mond zoals een mobieltje!).
- Druk de spreek sleutel aan de zijkant in en wacht een seconde voor u gaat praten (Houd de spreek sleutel alleen ingedrukt als u wat wilt zeggen)
- Spreek rustig, in korte zinnen.
Als u een reactie vraagt, sluit u uw zin af met: 'Over!'
- En u sluit uw boodschap af met de vraag: 'Heeft u dit bericht ontvangen?'
- Als een boodschap niet wordt verstaan, herhaal hem dan rustig en duidelijk.

Bij luisteren:

- Houd de portofoon niet aan het oor, maar op dezelfde hoogte als bij het spreken: op 30 cm van uw mond. De portofoon is zo ontworpen dat u het geluid dan goed kunt horen.
- Heeft u een bericht toch niet verstaan, meld dan: 'Kunt u de boodschap langzaam en duidelijk herhalen?'

De spreek sleutel bevindt zich aan de rechterzijde.

